

Utbildningsinspektion i Iggesunds skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Hudiksvalls kommun och besökt Iggesunds skola den 27-28 februari 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapporering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Iggesunds skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Iggesunds skola intervjuades rektorer, lärare, elever och föräldrar. Inspektörerna besökte förskoleklasser och lektioner i nästan samtliga årskurser i grundskolan. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Skolans rektorer har tagit del av rapporten och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i den.

Beskrivning av skolan

Iggesunds skola	Antal elever
Förskoleklass	29
Grundskola	345

Källa: uppgifter från Iggesunds skola i samband med inspektion år 2008

Iggesunds skola ligger ungefär en mil söder om Hudiksvall. I skolan finns det vårterminen 2008 två förskoleklasser och 14 klasser i grundskolans årskurs 1–9. Utöver det bedrivs det fritidshemsverksamhet och viss särskoleverksamhet. Fritidshemsverksamheten behandlas i en separat kommunövergripande rapport, särskoleverksamheten i kommunrapporten. Skolan har två rektorer. En rektor arbetar halvtid och ansvarar för förskoleklass och årskurs 1–4, en arbetar heltid och ansvarar för årskurs 5–9. Lärarna är indelade i fyra arbetslag med vardera ungefär tio personer. Studie- och yrkesvägledare samt elevvårdspersonal arbetar i skolan vissa dagar i veckan. Skolans verksamhet inryms i fyra byggnader. I en del finns förskoleklass och årskurs 1–4, i en årskurs 5–6 samt en särskild undervisningsgrupp och i en byggnad finns årskurs 7–9. Utöver detta finns det en idrottshall och en simhall.

Helhetsbedömning

Iggesunds skola leds av två rektorer som har goda kunskaper om de verksamheter de ansvarar för. Rektorerna, liksom många lärare, förmedlar en tydlig vilja att utveckla och förbättra verksamheten i enlighet med vad som anges i de nationella målen, men det framkommer också i inspektionen att det inom skolan finns en påtaglig variation i såväl pedagogiska synsätt som kvaliteten. Denna bild bekräftas vid samtal med elever och lärare som beskriver Iggesunds skola som tre skolor i en - en "trestegsskola". Det tycks inte finnas en tydlig så kallad röd tråd som genomsyrar skolans arbete med såväl kunskapsuppdraget som arbetet med normer och värden. Det finns flera exempel på att det bedrivs en bra pedagogisk verksamhet men detta tycks inte alltid tas tillvara på skolövergripande sätt som ett led i arbetet med att utveckla och förbättra verksamheten.

Det bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete men det framkommer i inspektionen att det trots detta förekommer det kränkande behandling. Eftersom det råder nolltolerans mot alla former av diskriminering och kränkande behandling måste skolan vidta ytterligare, kraftfulla åtgärder för att förebygga och förhindra alla former av sådan behandling. Skolans likabehandlingsplan måste också upprättas på ett sätt som gör att den motsvarar författningarnas krav.

En svaghet i skolan är att de kunskapsresultat som eleverna når vid avslutad skolgång, enligt i slutbetygen i årskurs 9, är mycket låga och ligger under riksgenomsnittet. År 2007 var det till exempel endast hälften av eleverna som nådde målen i alla ämnen. Inspektörerna bedömer att kunskapsresultaten måste förbättras och skolan måste vidta åtgärder så att alla elever ges tillräckliga förutsättningar att nå målen för utbildningen. Beträffande betygssättning och kunskapsbedömning bedöms det som helhet bedrivs ett arbete med god kvalitet. För att säkerställa likvärdiga bedömningar i alla ämnen bör det dock utvecklas en samverkan kring sådana frågor såväl inom Iggesunds skola som med lärare i andra skolor.

Det saknas skolövergripande uppföljningar och utvärderingar av elevernas kunskapsresultat i alla ämnen vilket innebär att det inte finns ordentliga beslutsunderlag när ställning ska tas till vilka fortsatta åtgärder som skolan ska vidta för att förbättra kunskapsresultaten. Detta måste skolan åtgärda. Vidare bör läroplanens mål att sträva mot i högre grad prägla verksamheten och en tydligare samsyn finnas i hur undervisningen kan anpassas till de enskilda elevernas förutsättningar och behov.

Eleverna bör också ges tydligare möjligheter att ta ansvar och utöva inflytande över det egna lärandet. Skolan måste också se till att undervisning ges i alla ämnen så att eleverna ges förutsättningar att nå de nationella målen i dessa ämnen i årskurs 5.

Det är positivt att det finns väl utvecklade system i Iggesunds skola för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. I inspektionen framkommer det dock att särskilt stöd inte ges i alla ämnen och att alla elever inte får de stödinsatser som motsvarar deras faktiska behov. Det måste åtgärdas.

I förskoleklasserna har inspektörerna svårt att se att verksamheten präglas av en gemensam kunskapssyn och en syn på barns utveckling och lärande som leder till att verksamheten har ett gemensamt innehåll, arbetssätt och arbetsformer. Det pedagogiska arbetet behöver förbättras så att året i förskoleklassen på ett tydligare sätt blir den grund för fortsatt skolgång som avses.

Utiifrån den samlade bilden av skolans verksamhet bedömer inspektörerna att rektorerna bör utöva ett tydligare pedagogiskt ledarskap. Grundläggande delar i detta arbete bör vara att, såsom behandlats ovan, se till att läroplanens mål att sträva mot på ett tydligare sätt genomsyra hela verksamheten och att verksamhetens resultat följs upp och utvärderas på skolövergripande nivå. Skolans systematiska kvalitetsarbete bör också förbättras och skolans årliga kvalitetsredovisning, som är tänkt att vara ett centralt kvalitets- och styrdokument, måste utarbetas och utformas på det sätt som avses i författningarna.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan ger inte alla elever i grundskolan tillräckliga förutsättningar att nå målen för utbildningen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.2 Kunskaper i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Rektorn har inte i tillräcklig utsträckning vidtagit åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling (7-8 §§ lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever och 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3, 3 a, 4 §§ förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.)
- Särskilt stöd ges inte i alla ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

4 (19)

- Beslut om anpassad studiegång fattas inte enligt förordningens krav (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Skriftliga omdömen utfärdas inte i enlighet med författningarnas krav för de elever som i slutet av det nionde skolåret inte har nått målen och saknar betyg i ett ämne eller ämnesblock (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Eleverna ges inte möjlighet att nå de nationella målen i teknik, samt alla mål i de naturorienterande ämnena, i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- De mål att sträva mot som läroplanen anger bör i högre grad prägla undervisningen och olika kunskapsformer bör ges ökat utrymme.
- Samverkan i frågor som rör kunskapsbedömning och betygssättning i alla ämnen bör förbättras inom skolan och med andra skolor.
- Skolan bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över det egna lärandet och deras kännedom om målen för utbildningen.
- Skolans arbete med individuella utvecklingsplaner bör förbättras.
- Skolan bör förbättra anpassningen av undervisningen till elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Rektorn bör försäkra sig om att elever i behov av särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet får sådant stöd.
- Skolan bör utveckla det pedagogiska arbetet i förskoleklasserna så att året där blir den grund för fortsatt skolgång som avses.
- Skolans systematiska kvalitetsarbete bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet som finns uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. Nationella ämnesprov i årskurs 5. Andel elever (procent) i Iggesunds skola som nått målen i nationella ämnesprov år 2005-2007. Dessutom andel elever som bedöms ha uppnått målen totalt i kommunen år 2006-2007.

Tabell 1	Iggesunds skola			Hudiksvalls kommun	
	2005	2006	2007	2006	2007
Svenska	68	78	82	84	70
Engelska	70	75	84	80	75
Matematik	80	83	83	80	64

Källa: uppgifter från Iggesunds skola samt Hudiksvalls kommun i samband med inspektion år 2008

Tabell 2. Nationella ämnesprov i årskurs 9. Andel elever (procent) i Iggesunds skola och riket som nått målen i nationella ämnesprov år 2005-2007

Tabell 2	Iggesunds skola			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Svenska	86	84	85	95	96	96
Engelska	82	75	70	96	96	95
Matematik	79	79	70	88	88	84

Källa: uppgifter från Iggesunds skola vid inspektion år 2008 samt Skolverkets uppföljningsstatistik

Tabell 3. Betygsresultat i årskurs 9 i Iggesunds skola och riket år 2005-2007

Tabell 3	Iggesunds skola			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Andel (procent) som nått målen i alla ämnen	60,5	72,9	53,3	75,5	76,0	76,1
Andel (procent) behöriga till nationellt program	79,1	81,3	68,9	89,2	89,5	89,1
Meritvärde¹	188,3	202,7	194,0	206,3	206,8	207,3

Källa: Skolverkets uppföljningsstatistik

Kommentar

I de nationella ämnesproven i årskurs 5 var det år 2007, beroende på ämne, mellan 0-7 procent av eleverna som inte deltog. I årskurs 9 var variationen 5-9 procent, det största bortfallet var i matematik. Av tabell 1 och 2 ovan framgår att resultaten i de nationella ämnesproven i årskurs 5 har förbättrats under de angivna åren medan det omvända förhållandet gäller engelska och matematik i årskurs 9.

Betygsresultaten i årskurs 9, där omkring 45 elever per år har avslutat sin utbildning, visar att meritvärdet, liksom andelen elever som har nått målen i alla ämnen, konstant har legat under riksgenomsnittet under de redovisade åren. Anmärkningsvärt är att år 2007 var det nästan hälften av eleverna som inte nådde målen i alla ämnen. Inspektörerna noterar även att det i vissa ämnen finns betydande skillnader mellan pojkars och flickors betygsresultat. Rektor och lärare har inte närmare analyserat nämnda förhållanden. Se även avsnitt 1.2 och 3.3.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framtysyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

¹ Meritvärdet utgör summan av betygsvärden för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15, MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som har betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med antal elever som har fått betyg i minst ett ämne.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering

Inspektörernas bedömning är att detta område sammantaget har en god kvalitet. Det är en sammanvägd bedömning där det har beaktats att arbetet med individuella utvecklingsplaner bör förbättras men att det också finns delar som är bra, exempelvis att det i engelska har genomförts förändringar i undervisningen sedan det hade konstaterats att eleverna hade svårigheter att nå kursplanens mål i ämnet. Positivt är också att lärarna följer upp elevernas kunskapsutveckling i respektive ämne bland annat genom prov, test, screening och nationella ämnesprov. I nedanstående del bedömer inspektörerna dock att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Individuella utvecklingsplaner

Enligt grundskoleförordningen ska läraren i samband med utvecklingssamtal upprätta en framåtsyftande individuell utvecklingsplan där det framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå nationella mål och i övrigt utvecklas så långt som möjligt i förhållande till vad som anges i läroplanen och kursplanerna. Den individuella utvecklingsplanen bör innehålla såväl kortsiktiga som långsiktiga mål. Inspektörerna konstaterar att det bland lärarna i Iggesunds skola råder oklarhet och delade meningar om syftet med dessa planer. Det kan vara en bidragande förklaring till den varierande kvalitet som inspektörerna har noterat vid granskning av ett urval individuella utvecklingsplaner. Vid granskningen konstateras att de mål som anges i planerna ofta är kortsiktiga och angivna åtgärder gäller ofta vad eleven ska göra. Åtaganden från skolans sida förekommer däremot mer sällan.

Inspektörerna bedömer att de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras. Syftet med planerna bör klargöras och planerna ges en inriktning och ett innehåll som motsvarar de krav som anges i grundskoleförordningen.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygsriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,

- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering

Inspektörernas samlade bedömning är att detta område har en god kvalitet. De kunskapsbedömningar som görs av lärarna baseras på resultat i prov, tester m.m. Resultaten av de nationella ämnesproven tycks vara kända för eleverna och de diskuteras bland de berörda ämneslärarna. Betygssättningen uppfattas som rättvis av eleverna. I nedanstående delar bedömer dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Utgångspunkt vid bedömning och betygssättning

Enligt läroplanen ska läraren allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas krav. De betyg som sätts ska uttrycka i vilken mån den enskilda eleven har uppnått de mål som anges i kursplanen för respektive ämne eller ämnesblock. Vid inspektörernas samtal med lärare framkommer att samverkan vid bedömning av kunskapsresultat och betyg sker i varierande omfattning mellan lärarna beroende på vilket ämne det gäller. Exempelvis finns det en bra samverkan inom skolans ämneslag i matematik och naturorienterande ämnen medan samverkan i ämnet svenska inte är lika tydlig. Några lärare framhåller att det även vore värdefullt med en ökad samverkan vid bedömning av nationella ämnesprov, något som hittills endast förekommit i matematik. Samverkan kring dessa frågor med lärare i andra skolor förekommer inte alls eller i mycket begränsad omfattning, också det beroende på ämne.

Inspektörerna bedömer att samverkan kring grunderna för kunskapsbedömning och betygssättning i alla ämnen bör förbättras såväl inom Iggesunds skola som med andra skolor. Dessa bedömningar utgör komplexa och svåra moment som ställer höga krav på läraren, det gör att kollegiala samtal och återkommande diskussioner är av stor vikt i en skolas arbete med att säkerställa likvärdiga bedömningar.

Betygssättning enligt författningarnas krav

Enligt grundskoleförordningen ska ett skriftligt omdöme ges om en elev inte når de mål i ett ämne som eleven, i enlighet med kursplanerna, ska ha uppnått i slutet av det nionde skolåret. Av omdömet ska framgå elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket, det kan även framgå vilka stödåtgärder som har vidtagits. Omdömet ska undertecknas av läraren. Vid inspektörernas granskning av ett urval av skriftliga omdömen framgår att de ofta är odaterade och innehåller få, i vissa fall inga, uppgifter om elevens kunskapsutveckling i ämnet. Vidtagna stödåtgärder redovisas sällan. Det är även oklart om det i Iggesunds skola utfärdas skriftliga omdömen för samtliga elever som inte når målen i ett ämne.

Inspektörerna bedömer att Iggesunds skola inte utfärdar skriftliga omdömen i enlighet med vad som anges i grundskoleförordningen.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering

Inspektörerna bedömer att detta område sammantaget har en mindre god kvalitet. Det är en sammanvägd bedömning som främst grundas på att kvaliteten i arbetet i förskoleklassen behöver förbättras. Vidare bör verksamheten i grundskolan på ett tydligare sätt utgå från läroplanens mål att sträva mot och eleverna ges bättre möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet. Inspektörernas intryck är att Iggesunds skola inte är en sammanhållen verksamhet utan närmast kan beskrivas som tre skolor i en. En del utgörs av förskoleklass t.o.m. årskurs 4, en av årskurs 5–6 och en av årskurs 7–9. Det tycks inte finnas en tydlig så kallad röd tråd som genomsyrar skolans arbete med såväl kunskapsuppdraget som arbetet med normer och värden. I nedanstående delar bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Utbildningens inriktning

I läroplanen anges mål att sträva mot, bland annat att skolan ska sträva mot att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära. Kunskap kommer till uttryck i olika former såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet vilka förutsätter och samspelar med varandra. Eleverna ska lära sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståen-

den och förhållanden. Vid inspektörernas lektionsbesök samt vid intervjuer och samtal i Iggesunds skola framkommer att eleverna ges möjlighet till nämnda delar men att omfattningen i påtaglig grad är lärarberoende. Vidare framkommer det att läroplanens mål att sträva mot inte brukar diskuteras i skolan eller tydliggöras på skolövergripande på samma sätt som läroplanens mål att uppnå.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete på ett tydligare sätt bör ta sin utgångspunkt i läroplanens mål att sträva mot.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

I läroplanen anges att eleverna ska ges reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. En förutsättning för detta är att eleverna vet vad de ska lära sig. I läroplanen anges att skolan ska klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har. Vid inspektionen framkommer det i intervjuer med lärare och elever att det finns klassråd och elevråd, däremot förs det sällan diskussioner med eleverna om undervisningens innehåll, arbetssätt och arbetsformer. Elevernas möjlighet att utöva inflytande över det egna lärandet gäller främst att de kan välja i vilken ordning de ska göra angivna uppgifter. En tydlig progression i elevinflytandet utifrån elevernas stigande ålder och mognad finns inte och elevernas kännedom om vilka mål de förväntas nå under sin utbildningstid varierar i hög grad.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra arbetet med att ge eleverna möjlighet att utöva inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet. Som en del i detta bör ingå att eleverna har kännedom om målen för utbildningen.

Verksamheten i förskoleklassen

Förskoleklassen är en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. Enligt skollagen ska förskoleklassen stimulera varje barns utveckling och lärande samt ligga till grund för fortsatt skolgång. Det är viktigt att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i förskoleklassen och att året i förskoleklassen skiljer sig från åren i grundskolan. En förutsättning för detta är att verksamheten är varierad med avseende på innehåll och utformning.

I Iggesunds skola har det bedömts att resultaten i förskoleklasser inte har varit tillfredsställande. Skolan har därför vidtagit olika insatser, bland annat i form av handledning till personalen, och ytterligare insatser planeras. Vid inspektionen har inspektörerna svårt att se att verksamheten präglas av en gemensam kunskapssyn och syn på barns utveckling och lärande som leder till att det finns ett gemensamt innehåll, arbetssätt och arbetsformer. Förskolans pedagogik och syn på lekens betydelse, former för stödjande av barnens förmåga att ta eget ansvar liksom vikten av att verksamheten utformas så att barnen ges möjlighet till olika former av utforskande inslag, tycks inte prägla verksamheten på det sätt som avses i styrdokumentet. Vidare noterar inspektörerna att det i skolan har utarbetats mål att uppnå i vissa ämnen, de föreslås gälla förskoleklass t.o.m. årskurs 3. Inspektörerna konstaterar dock att det varken läroplanens mål att uppnå eller kursplanerna för grundskolans ämnen gäller för förskoleklasser. Inspektörerna vill därför uppmärksamma skolan på att nämnda målbeskrivningar bör anpassas så att verksamheten i förskoleklassen inte blir ämnesinriktad och att barnens kunskaper som mäts. Istället bör det vara läroplanens mål att sträva mot, och därmed verksamhetens inriktning, som ska utvärde-

ras.

Inspektörernas samlade bedömning är att det pedagogiska arbetet i förskoleklasserna bör förbättras så att året i förskoleklassen på ett tydligare sätt blir den grund för fortsatt skolgång som avses.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering

Inspektörerna bedömer att detta område som helhet har en mindre god kvalitet. Det är en sammanvägd bedömning som grundas på att det i verksamheten finns såväl goda som mindre goda exempel på individanpassning. Vad gäller särskilt stöd arbetar skolan aktivt med att försöka identifiera elever med sådana behov men de insatser som vidtas har vissa brister. I nedanstående delar bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Individanpassad undervisning

Enligt läroplanen ska läraren utgå från varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Skolan anges ha ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen vilket gör att utbildningen aldrig kan utformas lika för alla. I Iggesunds skola finns det exempel på väl fungerande anpassning av undervisningen till de enskilda eleverna. Det sker bland annat genom att eleverna får material av olika svårighetsgrad, de kan sitta avskilt om de behöver en lugnare miljö, undervisningen utformas utifrån elevernas olika förutsättningar och intressen m.m. Men det finns också exempel på att en sådan anpassning kan vara mycket begränsad i ett enskilt ämne eller i en årskurs. De goda exempel som finns tycks inte tas tillvara på skolövergripande nivå, eller framhållas bland lärarna, som ett led i att utveckla skolans verksamhet och förbättra elevernas kunskapsresultat. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra arbetet med att anpassa undervisningen till alla elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Särskilt stöd

Enligt skollagen och grundskoleförordningen ska särskilt stöd ges till elever som

har svårigheter i skolarbetet. Stödundervisning ska ges om det befaras att eleven inte kommer att nå de nationella målen i slutet av det femte och nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. Särskilt stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör men om det finns särskilda skäl kan det ges i en särskild undervisningsgrupp. Beslut om placering i en särskild undervisningsgrupp ska enligt författningarna fattas av styrelsen för utbildningen men har i Hudiksvalls kommun delegerats till rektor. Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp ska åtföljas av en fullföljdshänvisning, dvs. information om att beslutet kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Beslut om anpassad studiegång har delegerats till lärande och kulturnämndens arbetsutskott.

I inspektionen framkommer att det i Iggesunds skola finns rutiner för att identifiera stödbehov och ge elever särskilt stöd. Särskilt stöd ges främst i svenska, engelska och matematik, däremot inte i alla övriga ämnen. Vid intervjuer med lärare, speciallärare och elever framkommer att när särskilt stöd ges fungerar det ofta bra men det förekommer att elever får vänta mycket länge innan insatser påbörjas. Det uppges även förekomma att elever inte får det särskilda stöd de behöver. Vidare framkommer det i inspektionen att det finns elever som har en anpassad studiegång trots att beslut inte har fattats om det.

Det finns en särskild undervisningsgrupp, Tornet, med sju elever i årskurs 6–9. Rektorn fattar beslut om placering i denna grupp. Merparten av eleverna i Tornet har gått där under ett mycket stort antal år, upp till sju år. Några får all utbildning i Tornet medan andra får den såväl där som i den ordinarie klass eleven tillhör. I Tornet är undervisningen inriktad på svenska, engelska och matematik. Vid inspektörernas samtal med läraren i den särskilda undervisningsgruppen anges att elever i Tornet sällan når målen i ämnena när de avslutar sin skolgång. Resultaten i den särskilda undervisningsgruppen har inte följts upp eller analyserats på skolövergripande nivå.

Inspektörerna bedömer att skolan måste säkerställa att elever ges särskilt stöd i alla ämnen och att det särskilda stöd som ges är adekvat och motsvarar elevernas faktiska behov. Beslut om anpassad studiegång måste alltid fattas i enlighet med grundskoleförordningens krav. Beträffande uppföljning hänvisas till avsnitt 3.3.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,

- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering

Inspektörerna bedömer att detta område som helhet har en mindre god kvalitet. I Iggesunds skola bedrivs ett arbete som syftar till att studiemiljön ska inriktas mot lärande och vara trygg. I en elevenkät år 2006 framkom det dock att 23 procent av eleverna i årskurs 9 inte ansåg att studiemiljön var bra, år 2007 var det ungefär hälften av eleverna i årskurs 5 och 9 som uppgav detta. Skolan noterade det i sin kvalitetsredovisning och bedriver numera ett arbete för att förbättra förhållandena. Inspektörerna ser det som positivt att skolan bedriver ett sådant arbete men bedömer att insatserna kan behöva förstärkas och utvecklas ytterligare. Inspektörerna bedömer att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls i nedanstående delar.

Trygg miljö

I skollagen anges att var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Vidare anges det i läroplanen att eleven i skolan ska möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter en levande social gemenskap som ger trygghet, vilja och lust att lära. I lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever anges ett uttryckligt förbud kränkande behandling. I Iggesunds skola framkommer det vid intervjuer och samtal med elever, lärare och föräldrar att det förekommer kränkande behandling och mobbning trots att det pågår ett kontinuerligt arbete med dessa frågor.

Inspektörerna bedömer att skolan måste vidta kraftfulla åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Enligt en särskild förordning omfattar skyldigheten också att likabehandlingsplanen ska utarbetas, följas upp och ses över under medverkan av elever, se vidare i Skolverkets Allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7). Iggesunds skolas likabehandlingsplan är relativt utförlig och innehåller en beskrivning av skolans samlade arbete mot mobbning och kränkande behandling. Planen uppfyller dock inte lagens krav eftersom den inte innehåller en specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån en aktuell kartläggning som utgångspunkt för vilka åtgärder som ska genomföras under det kommande året. Vidare har elever inte

medverkat i upprättandet och uppföljningen av likabehandlingsplanen. Inspektörerna noterar att Iggesunds skola har en lokal föräldrastyrelse i vars arbetsordning det anges att det ingår i styrelsens uppgift att besluta om ”skolans program för att motverka alla former av trakasserier och mobbing bland elever och anställda”. Av förordningen om försöksverksamhet med lokala styrelser inom grundskolan och den obligatoriska särskolan framgår det dock att denna uppgift inte kan överlätas åt en lokal styrelse.

Inspektörerna bedömer att skolans likabehandlingsplan inte uppfyller de krav som ställs på en sådan plan enligt författningarna.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering

Inspektörerna bedömer att detta område som helhet har en mindre god kvalitet. Det är en sammanvägd bedömning där det bland annat har beaktats att det finns brister relaterade till den garanterade undervisningstiden. Förskoleklassernas verksamhet omfattar dock de 15 timmar i veckan som krävs, eleverna erbjuds bra studie- och yrkesvägledning och det finns tillgång till nödvändig utrustning och ända-

målsenliga lokaler. Beträffande avgifter anges det i skollagen att utbildningen i grundskolan ska vara avgiftsfri för eleverna. I Iggesunds skola har det förekommit att elever beviljats ledigt för att delta i aktiviteter som har bekostats via insamlingar i den lokala idrottsföreningen. Under vårterminen 2008 genomförde idrottsföreningen en dag med skidåkning i Järvsö för de elever som var medlemmar i förening. Kostnaden var 130 kronor per elev. De elever som deltog beviljades ledighet från skolan den aktuella dagen. Därefter har rektorerna meddelat all personal och elevernas vårdnadshavare att detta fortsättningsvis inte får förekomma, inte heller andra former av insamlingar eller avgifter. Inspektörerna konstaterar att skolan därmed har vidtagit åtgärder för att säkerställa att all utbildning är avgiftsfri i enlighet med vad som anges i skollagen. Inspektörerna bedömer dock att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls i nedan angivna delar.

Garanterad undervisningstid

I de nationella kursplanerna finns det mål som eleven ska ha uppnått i slutet av det femte och nionde skolåret. I Iggesunds skola ges undervisning i teknik först i årskurs 6 vilket innebär att eleverna inte ges möjlighet att nå de mål i årskurs 5 som anges i kursplanen för detta ämne. Det finns även oklarheter om eleverna ges möjligheter att nå alla mål i de naturorienterande ämnena i årskurs 5. Inspektörerna bedömer att detta måste åtgärdas.

Elever som har undervisning i svenska som andraspråk följer detta ämnes kursplaner. Beslut om en elev ska ha svenska som andraspråk fattas dock inte av ansvarig rektor utan av en annan rektor i kommunen. Det behandlas vidare i kommunrapporten.

Valmöjligheter

Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Syftet är att ge eleverna möjlighet att fördjupa och bredda kunskaperna i ett eller flera ämnen. Styrelsen för utbildningen ansvarar för att eleverna erbjuds ett urval av ämnen. I Iggesunds skola ges elevens val utifrån ett urval ämnen som har tagits fram av personalen på skolan. Inriktning, genomförande och omfattning av elevens val varierar mellan årskurserna men rektorerna anger att eleverna sammantaget under sin utbildning erbjuds det antal timmar de har rätt till som elevens val. I Iggesunds skolas lokala föräldrastyrelse anges det ingå i styrelsens uppdrag och beslutanderätt att erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val.

Inspektörerna konstaterar att det i Hudiksvalls kommun inte har delegerats en rätt att fatta beslut om urval av ämnen som elevens val vilket innebär att det är lärande- och kultur nämnden som ska fatta ett sådant beslut. Detta behandlas vidare i kommunrapporten.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,

16 (19)

- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	
Motivering Inspektörerna bedömer att detta område som helhet har en god kvalitet men vill framhålla vikten av att skolan i det fortsatta rekryteringsarbetet anställer lärare med utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Av den officiella statistiken framgår att det läsåret 2006/2007 fanns 41 lärare i Iggesunds skola, 29 av dem hade pedagogisk högskoleutbildning. Antalet heltidstjänster med pedagogisk högskoleutbildning per 100 elever var nämnda läsår 7,0 i Iggesunds skola, 7,1 i kommunen och 7,0 som riksgenomsnitt. Enligt uppgifter från skolan finns det vid tidpunkten för inspektionen år 2008 38 lärare, fyra av dem saknar pedagogisk högskoleutbildning och sju undervisar i ämnen de inte har utbildning för. Skolans rektorer har pedagogisk utbildning och skolläda-utbildning. En av dem har gått den statliga rektorsutbildningen och utbildas under år 2007-2008 i kvalitetsarbete vid Mittuniversitetet. Kompetensutvecklingsinsatser ges till personalen utifrån såväl individuella behov och önskemål som verksamhetsbaserade behov.			

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering

Rektorerna är förtrogna med verksamheten och förmedlar en tydlig ambition och vilja att vidareutveckla den mot nationella mål. Beträffande beslut om svenska som andraspråk hänvisas till avsnitt 3.1. I nedanstående delar bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Rektor som pedagogisk ledare

Enligt författningarna har en rektor det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot att nå de nationella målen. I denna rapport har tidigare behandlats att undervisningen i Iggesunds skola har varierande kvalitet beroende på ämnen och årskurser och att eleverna inte har den möjlighet till inflytande över det egna lärandet som anges i de nationella styrdokumenterna. Det framkommer också i inspektionen att lärarna anser att det finns behov av mer pedagogiska diskussioner och att rektorerna bör utöva ett tydligare pedagogiskt ledarskap att verksamheten ska kunna utvecklas till en mer sammanhållen pedagogisk helhet.

Inspektörernas bedömning är att rektorerna bedriver ett bra pedagogiskt ledarskap i flera delar men att det bör förstärkas för att kunskapsresultaten ska kunna förbättras och undervisningen utvecklas så att såväl upplägg, innehåll och arbetsformer anpassas efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Ett tydligare ledarskap behövs i utvecklandet av det pedagogiska arbetet, för att få till stånd ett tydligare elevinflytande över det egna lärandet och för att komma till rätta med de kränkningar som förekommer i skolan.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen har en rektor ansvar för skolans resultat och för att de följs upp och utvärderas i förhållande till nationella mål. I Iggesunds skola genomförs det varje termin "elevkartläggningar" där rektorer och lärare går igenom elevernas kunskapsutveckling. Fokus är främst resultaten i svenska, engelska och matematik. Där emot saknas det skolövergripande uppföljningar och utvärderingar (analyser) av elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i årskurs 5 och 9, av betygen i årskurs 9 och skillnaderna mellan pojkars och flickors betygsresultat. Inte heller den särskilda undervisningsgruppens verksamhet följs upp och utvärderas på skolövergripande nivå.

Inspektörerna bedömer att rektorerna måste ta ett tydligt ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas. Systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling måste göras i samtliga ämnen i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 och 9. Inspektörerna vill framhålla att det är resultat av uppföljningar och utvärderingar på skolövergripande nivå som bör ligga till grund för beslut om vilka fortsatta åtgärder som ska vidtas för att nå en ökad måluppfyllelse.

3.4 Kvalitetsarbete**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen,

18 (19)

- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering

Inspektörerna bedömer att detta område som helhet har en mindre god kvalitet. Det är en sammanvägd bedömning som grundas på att det i Iggesunds skola inte bedrivs ett kontinuerligt, systematiskt kvalitetsarbete på det sätt som avses i de centrala styrdokumenterna samt att det finns brister i skolans kvalitetsredovisning. I nedanstående delar bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Systematiskt kvalitetsarbete

Varje skola ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga i arbetet med att nå de nationella målen, utveckla arbetsprocesser, bedöma resultat och vidta åtgärder för ökad måluppfyllelse. Rektorer i Iggesunds skola anger att de vill utveckla och förbättra verksamheten i dessa delar och det pågår vissa utvecklingsinsatser. Vid inspektionen framkommer det dock att det systematiska kvalitetsarbetet ännu inte genomsyrar verksamheten.

Inspektörernas bedömning är att skolans systematiska kvalitetsarbete bör förbättras.

Kvalitetsredovisning

I förordningen om kvalitetsredovisning anges att varje skola, förskola och fritidshem årligen ska upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen. Kvalitetsredovisningen syftar till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag och ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Vidare ska en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan redovisas i kvalitetsredovisningar fr.o.m. år 2007.

Iggesunds skola har en kvalitetsredovisning som innehåller uppföljning av kunskapsresultat i vissa ämnen, resultat i de nationella ämnesproven samt en redovisning av svar från elevenkäter i årskurs 5 och 9. De redovisade resultaten är mycket summariskt analyserade. Vidare framgår det inte av kvalitetsredovisningen vilka åtgärder skolan har vidtagit tidigare för att nå en högre måluppfyllelse och vilka resultat dessa insatser har gett. Det redovisas inte en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan. Slutligen konstateras att elever och föräldrar inte har medverkat i framtagandet av kvalitetsredovisning.

Inspektörerna bedömer att Iggesunds skolas kvalitetsredovisning inte uppfyller förordningens krav i fråga om innehåll eller vad gäller elevers och föräldrars medverkan i upprättandet av denna.

2008-09-25 Stockholm

Anna Löfström
Marie Morin